

disse Arbejder blive fuldførte. Hermed skal jeg, som sagt, anbefale Lovforslaget til Thingets Betsville.

Haberger: I Anledning af det nærværende Lovforslag om en Udvivelse af Frederikshavns Havn ønsker jeg allerede nu at fremkomme med nogle Bemærkninger, og det fordi jeg ikke er saa tillidsfuld som den ærede sidste Taler, idet jeg nærer nogen Tvivl og nogen Betænkning ved det foreliggende Forslag. Jeg tror derfor, det er det vigtigste allerede saa tidlig at fremsætte disse, for at de mulig ved den senere Forhandling, om ikke idag, saa dog senere, kunde blive saaledes oplyste, at de mulig derved kunde hæves. Jeg vil begynde med den Bemærkning, at jeg tillægger Udviklingen af vort Havnevesen en meget stor Betydning, og jeg antager en saa stor Betydning som Nogen. Jeg tror ikke, at der er Noget, der i den Grad bidrager til at hæve baade Handel, Skibsart og Fiskeri som netop Anlægget af gode og hensigtsmæssige Havne. Jeg tror, at de fremsfor noget Andet bidrage til at fremme disse Næringsgrene, og saaledes som vort Land er beliggende, forekommer det mig, at vi burde anvende baade større Udgifter og større Opmærksomhed paa Udviklingen af vort Havnevesen, end vi hidtil have gjort. Jeg tror, at det er den Gren af vore Kommunikationsmidler, der kan siges at være mest tilbage; thi vort Jernbanevesen er heldigvis i den senere Tid undergaaet en god Udvikling, der er fket betydelige Fremskridt, og vi ere i den Henseende nogenlunde ligestillede med de fleste andre civiliserede Stater; men med Hensyn til vore Havneforhold tror jeg, at vi labe meget tilbage at ønske, naar man tager Hensyn til vor Beliggenhed. Vort Land er jo gjennemstraaet af Sunde og Belter og omgives i det Hele af Havet; men vi ere de fleste Steder, navnlig ud imod det aabne Hav, affaarne fra næsten al Forbindelse med dette. Jeg tror derfor, det er nødvendigt for os at skjænte disse Forhold en større Opmærksomhed, end vi hidtil have gjort. Hvad nu særlig Spørgsmaalet om en Udvivelse af Frederikshavns Havn angaar, saa er det jo egentlig fremkommet, fordi man i Forbindelse dermed har tænkt sig en Tilflugts- og en Nødhavn i det nordlige Kattegat. Kravet om en saadan Tilflugtshavn har været saa stærk og er med Hætte bleven reist fra alle Interesserebets Side, saa at det ogsaa har foranlediget, at Regjeringen i 1877 nedsatte en Kommission til at tage disse Forhold under Overveelse og fremkomme med Forslag om Anlægget af en saadan Tilflugtshavn. Denne Kommission har, saavidt ialtsald jeg har kunnet skjønne, foretaget en meget grundig Undersøgelse af alle disse Forhold, og der foreligger fra dens Side en vel udarbejdet Betænkning og tillige et vel begrundet Forslag til Anlægget af en saadan Havn. Der har for denne Kommission jo

egentlig kun været Tale om 3 Steder i det nordlige Kattegat, som egnede sig til Anlægget af en saadan Tilflugts- eller Nødhavn, eller hvad man nu vil kalde den, nemlig Stagen, Hirtsholmene og Frederikshavn. Hvad Stagen angaar, er ikke alene Kommissionen, men saa godt som Alle, der have behandlet denne Sag, haade Skibsførere og Andre, været enige om, at det vilde være det heldigste Sted for et saadan Havneanlæg, men det vilde tillige medføre saa store Udgifter, at man af den Grund er veget tilbage derfor, thi naar Havneanlægget skulde faae den Betydning, som maatte fordres af et saa kostbart Anlæg, maatte det absolut sættes i Forbindelse med en Jernbane, og Udgifterne heril vilde da Alt i Alt løbe op til 16—17 Millioner. Dernæst kommer Hirtsholmene, som vel ikke synes at have fundet saa almindelig Tilslutning, men som dog maa erkjendes at kunne tilfredsstille ialtsald de væsentligste af de Krav, der maatte stilles til en saadan Nød- og Tilflugtshavn; men uaftet et Havneanlæg der vil kunne udføres betydelig billigere end ved Stagen — saavidt jeg veed, er der til Havneanlægget alene paaregnet 5 Millioner Kroner — vilde det naturligvis først faae sin Betydning, naar det kom i Forbindelse med et Jernbaneanlæg. For at faae en saadan Forbindelse vilde det da være nødvendigt at anlægge en kostbar Dæmning mellem Derne og Land, og det vil da ses, at naar alle Udgifter komme til, vilde ogsaa dette Havneanlæg i Forbindelse med et Jernbaneanlæg medføre en Udgift af omtrent samme Størrelse som til Anlægget ved Stagen. Det eneste Sted, der saa er tilbage, er Frederikshavn. Det er ganske vist, at naar man alene betragter dette Sted fra Synspunktet en Tilflugtshavn, er Frederikshavn det af de tre Steder, der er det mindst heldige, men paa den anden Side synes det dog, at Frederikshavn i det Væsentlige vil være i Stand til at fyldestgjøre de Krav, der maatte stilles til en saadan Havn, og da dette Anlæg efter Kommissionens Forslag, som Regjeringen i Rigsdagens forrige Samling har gjort til sit, i det Hele vil kræve en Udgift af 4,600,000 Kroner, hvilket jo ikke er stort mere end en Fjerdedel af, hvad en hvilken som helst af de to andre vilde kræve, er Forstjellen, en Forstjæl paa omtrent 12 Millioner Kroner, jo saa overordentlig stor, at ogsaa det finansielle Hensyn fortjener at komme i Betragtning. Det forekommer mig derfor, at det var velbegrundet, at man valgte Frederikshavn, fordi den som Handels- og Trafikhavn i det Hele taget fyldestgjør de Fordringer, der maa stilles til den, bedre end nogen af de andre. Der er nemlig ved Frederikshavns Havn en ret god og blomstrende By, og der er derfor, forekommer det mig, overveieende Grunde, der tale for at gaa til Frederikshavn. Der kan naturligvis gjøres Indvendinger mod et Havneanlæg der som Tilflugts- eller Nødhavn, men det vil dog,